

A 1701/hållbart

Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Kestävä Pohjola -valiokunnan mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee
Juutinrauman alueen luotsipakkoa

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne ehdottavat Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä, että luotsinkäyttöä Juutinraumalla koskevat suuntaviivat tehdään pakollisiksi.

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Ruotsin hallitukselle,

että se ottaa Juutinrauman alueella käyttöön vastaavat luotsin käyttö säännöt kuin ne, joita Tanska noudattaa.

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Tanskan ja Ruotsin hallituksille,

että ne vahvistavat Juutinrauman merenkulun rekisteröinti- ja valvontajärjestelmää voidakseen seurata kaikki aluksia, jotka eivät noudata IMO:n suosituksia.

että ne selvittävät mahdollisuuksia erillisten kulkuväylien laajentamiseksi ja kehittämiseksi Kattegatista tulevalle ja Itämereltä lähtevälle liikenteelle koko Juutinrauman kauttakulun osalta.

Taustaa

Konservatiivinen ryhmä ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Ruotsin ja Tanskan hallituksille, että ne edistävät kansainvälistä yhteistyötä Juutinrauman laivaliikennettä koskeissa ympäristö- ja turvallisuuskysymyksissä ja varustamoille tarkoitettua ympäristösertifiointia sekä Juutinrauman turvallisen liikenteen kriteerejä.

Juutinrauman liikennettä sääntelee 160 vuoden takainen sopimus (Juutinrauman sopimus, Øresundstraktaten vuodelta 1857) sekä Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n sopimukset. Tämä rajoittaa Tanskan ja Ruotsin toimintavapautta ottaa käyttöön alueen kauttakulun turvallisuutta edistäviä toimia.

Juutinraumassa ei ole luotsipakkoa, mutta IMO suositaa luotsin käyttöä öljyä kuljetaville aluksille, joiden syväys on 7 metriä. Suositus kattaa myös kaikkia kaasua, kemikaaleja ja radioaktiivista materiaalia kuljettavat alukset. Tanskan ja Ruotsin hallitusten antamien vastausten perusteella luotsinkäyttö on lisääntynyt vuosi vuodelta, ja tällä hetkellä arviolta noin 90 prosenttia aluksista noudattaa suositusta. Tanskalle kuuluvalla Juutinrauman alueella vaaditaan luotsinkäyttöä, jos alus aikoo käyttää Tanskan satamia.

Konservatiivinen ryhmä mainitsee ehdotuksen taustaksi sen, että ”Juutinrauma on Pohjois-Euroopan liikennöidyimpiä meriväyliä, jonka läpi kulkee vuosittain noin 40 000 alusta. Liikenteen määrä on suuri pienellä alueella. Toistaiseksi olemme välttyneet suurilta onnettomuuksilta, mutta se ei takaa sitä, etteikö onnettomuuksia voisi tapahtua tulevaisuudessa. Emme voi vain rauhallisin mielin luottaa olevan korkeammissa käsissä, että alukset eivät joudu onnettomuuksiin jatkossakaan. Onnettomuuksien ehkäisemiseksi on toimittava ennakoiden ja mietittävä, mitä toimia ja parannuksia nyt on tehtävä tulevien onnettomuuksien välttämiseksi.”

Ehdotuksen perusteluna mainitaan muun muassa, että ”Pohjoismaiden tulee tarkastella mahdollisuuksia kehittää ja päivittää Juutinrauman sopimusta, jotta se vastaisi paremmin nykyisiin ja tuleviin uhkakuviiin. Nykytodellisuus poikkeaa huomattavasti maailmasta, jossa ehdot saneltiin 160 vuotta sitten. Yksi vaihtoehto voisi olla lisäsopimus, joka ympäristön ja terveyden näkökulmasta mahdollistaisi paremman riskienhallinnan kuin mikä sopimuksen kirjoittamisen hetkellä oli tarpeen. On myönnettävä, että kyseessä on laaja, monimutkainen ja pitkäkestoinen prosessi, mutta jonkun on saatava se käyntiin.”

Ehdotuksessa todetaan 160 vuoden takaiseen Juutinrauman sopimukseen viitaten: ”Meidän tulee taata salmen kauttakulun turvallisuus heti, jo ennen kuin sopimuksesta voidaan neuvotella uudelleen tai ennen kuin siihen saadaan lisättyä ympäristönäkökohtia. Uudelleenneuvoteltua sopimusta odotellessa varustamoille tarkoitettu ympäristömerkintä voisi olla vaihtoehto, sillä merkinnän saamisen vaatimuksena voisi olla luotsipakko Juutinrauman kautta liikennöiville aluksille, joiden rahtina on öljyä, kaasua tai kemikaaleja. Tavoitteena voisi olla lisäarvon tuottaminen luotsipakkoa vaativille varustamoille.”

Lausunnot

Ehdotusta ei ole lähetetty muodolliselle lausuntokierrokselle, mutta valiokunta kävi Helsingborgissa 27. kesäkuuta pitämässään kesäkokouksessa keskustelua Ruotsin merenkulkuviraston Malmön luotsialueen johtajan Anders Alestamin kanssa. Keskustelun jälkeen Kestävä Pohjola -valiokunta totesi seuraavaa:

- Arvion mukaan 90 prosenttia eli vuosittain noin 3 000 Juutinrauman kautta kulkevista aluksista noudattaa IMO:n suositusta luotsinkäytöstä.
- Viime vuosina Juutinrauman liikenteessä ei ole ollut vakavia vaaratilanteita tai onnettomuuksia.

- Kaikkien Juutinrauman alueelle tulevien alusten on rekisteröidyttävä ja niiden on ilmoitettava aluksen tyyppi ja sen kuljettama rahti (*vessel traffic service*, VTS). Järjestelmän puitteissa merenkulkuviranomaiset voivat seurata liikennettä ja lähettää signaaleja kurssiltaan poikkeaville aluksille.
- Teknisen kehityksen odotetaan parantavan turvallisuutta tulevaisuudessa, mutta samaan aikaan alusten koko kasvaa ja niiden määrä lisääntyy, mikä merkitsee päinvastaista kehitystä.

Osana ehdotuksen käsittelyä valiokunnan jäsenet (Jan Erik Messmann ja Thomas Finnborg) ovat esittäneet kysymyksen Tanskan ja Ruotsin hallituksille. Hallitusten 24. maaliskuuta 2017 antaman vastauksen mukaan ei ole saatavilla tilastoa siitä, miten suuri osa aluksista, joille IMO suosittelee luotsinkäyttöä, todellisuudessa käyttää luotsia. Luotsinkäyttö on kuitenkin lisääntynyt voimakkaasti viime vuosina. Ruotsin merenkulkuviraston kautta luotsia käytettiin 442 kertaa vuonna 2012 ja 818 kertaa vuonna 2016. Tanskassa luotsia käytettiin 3 016 kertaa vuonna 2016, mutta lukuun sisältyvät sekä kauttakulut että luotsaukset Tanskan satamiin. Vaaratilanteiden määrä on ollut laskussa. Hallituksen mukaan tekninen kehitys, ennen kaikkea digitalisaatio, on parantanut ja parantaa tulevaisuudessakin liikenneturvallisuutta. Vastauksessa todetaan, että IMOn hyväksymä alusten pakollinen raportointijärjestelmä edistää asiaa. Hallitukset eivät pidä ajankohtaisena selvittää, olisiko lähes 160 vuoden takaisen Juutinrauman sopimuksen muuttaminen asianmukaista tai mahdollista. Sama koskee myös IMOn suuntaviivojen tekemistä pakolliseksi.

Valiokunnan näkemykset

Ehdotuksen ensimmäinen että-lause: että ne edistävät kansainvälistä yhteistyötä ympäristö- ja turvallisuuskysymyksissä, jotka koskettavat Juutinrauman laivaliikennettä.

Tietynkokoisten vaarallisia aineita kuljettavien alusten luotsipakko voidaan toteuttaa vain IMOn päätöksellä tai muuttamalla vuonna 1857 solmittua Juutinrauman sopimusta. Valiokunta panee merkille, etteivät Tanskan ja Ruotsin hallitukset pidä ajankohtaisena selvittää, olisiko Juutinrauman sopimuksen tai IMOn suuntaviivojen muuttaminen asianmukaista tai mahdollista. Valiokunta ymmärtää, että hallitusten arvion mukaan asialle on vaikea saada tukea. Tätä arviota ei kuitenkaan perustella millään tavoin Tanskan ja Ruotsin hallitusten vastauksessa.

Koska jopa 90 prosenttia aluksista noudattaa IMOn suosituksia luotsinkäytöstä ja koska turvallisuuden oletetaan paranevan, mikäli kaikki alukset noudattavat suositusta, valiokunnan mielestä on järkevää ehdottaa asiaa Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä tavoitteena saada tieto siitä, onko luotsipakolle vastustusta. Olisi luonnollista pyytää tukea muilta Pohjoismailta ja mahdollisesti myös kolmelta Baltian maalta Viroilta, Latvialta ja Liettualta. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi että-lauseen muotoilemista uudelleen: että Pohjoismaiden hallitukset toimivat yhdessä ja pyrkivät yhteistyöhön muiden maiden kanssa ja ehdottavat Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä, että luotsinkäyttöä Juutinraumalla koskevat suuntaviivat tehdään pakollisiksi.

Ehdotuksen toinen että-lause: että ne edistävät (...) ympäristösertifiointia.

Valiokunta viittaa siihen, että Pohjoismaiden neuvosto hyväksyi vuonna 2013 suosituksen 27/2013 siitä, että selvitetään mahdollisia kansallisia ja kahdenvälisiä toimia Juutinrauman ympäristön ja merenkulun turvallisuuden edistämiseksi, sekä mahdollisuuksia tehdä tämä yhteistyössä muiden Itämeren maiden kanssa. Ympäristösertifiointia koskevan ehdotuksen osalta huomautetaan, että ehdotuksen käsittelyssä vuonna 2013 Pohjoismaiden neuvoston ympäristö- ja luonnonvaravaliokunnan johtopäätöksenä oli:

”Valiokunta huomioi, että ympäristösertifiointista on Pohjoismaissa yleisesti hyviä kokemuksia. Kyseessä on kuitenkin vapaaehtoinen järjestelmä, ja vastaavan järjestelmän luominen merenkulkua varten voi olla vaikeaa. Lisäksi on epätodennäköistä, että ne muutamat varustamot, jotka nykyisellään eivät noudata IMO:n suosituksia, olisivat halukkaita noudattamaan vapaaehtoisen ympäristösertifiointijärjestelmän vaatimuksia.” Kestävä Pohjola -valiokunnan näkemys asiasta vastaa vuonna 2013 esitettyä eikä se siksi tue konservatiivisen ryhmän muotoilemaa ehdotusta.

Uusi että-lause: Samat luotsin käyttö säännöt Ruotsissa ja Tanskassa

Valiokunta on todennus asian käsittelyn yhteydessä, että Tanska on ottanut maan aluevesillä käyttöön luotsinkäyttöä koskevat säännöt aluksille, jotka pysähtyvät Juutinrauman satamiin. Tämän seurauksena alukset käyttävät huomattavasti useammin tanskalaista kuin ruotsalaista luotsia. Vuonna 2016 alukset käyttivät ruotsalaista luotsia 818 kertaa ja tanskalaista luotsia 3 306 kertaa. Valiokunnan mukaan merenkulun turvallisuus paranisi, mikäli Ruotsi ottaisi käyttöön vastaavat luotsin käyttö säännöt kuin Tanskassa. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Ruotsin hallitukselle, että se ottaa käyttöön vastaavat luotsin käyttö säännöt kuin ne, joita Tanska noudattaa.

Uusi että-lause: (...) seurata kaikkia aluksia, jotka eivät noudata IMO:n suosituksia.

Valiokunta panee mielenkiinnolla merkille, että rekisteröitymisvelvollisuuden ja tarkailujärjestelmän käyttöönoton seurauksena meriturvallisuudesta vastaavat viranomaiset ovat voineet seurata alusten liikennöintiä Juutinrauman läpi ja lähettää varoitussignaaleja, mikäli alukset ovat joutuneet pois kurssiltaan. Suhteellisen pieni osa aluksista ei noudata IMO:n suositusta luotsinkäytöstä. Valiokunnan mielestä sen vuoksi pitäisi olla mahdollinen tehtävä seurata näitä aluksia. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Tanskan ja Ruotsin hallituksille, että ne vahvistavat Juutinrauman merenkulun rekisteröinti- ja valvontajärjestelmää voidakseen seurata kaikkia aluksia, jotka eivät noudata IMO:n suosituksia.

Uusi että-lause: Erilliset kulkuväylät

Valiokunta on ehdotuksen käsittelyn yhteydessä todennut, että tulevan ja lähtevän liikenteen erilliset kulkuväylät Juutinrauman alueella voisivat vähentää eri suuntiin kulkevan liikenteen törmäysvaaraa. Erilliset kulkuväylät vähentäisivät myös kaupallisen liikenteen alusten ja vapaa-ajan alusten törmäysvaaraa. Valiokunnan mielestä nykyistä erillisten kulkuväylien järjestelmää tulisi laajentaa koko Juutinrauman alueelle. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Tanskan ja Ruotsin hallituksille, että ne selvittävät mahdollisuuksia erillisten kulkuväylien laajentamiseksi ja kehittämiseksi Kattegatista tulevalle ja Itämereltä lähtevälle liikenteelle koko Juutinrauman kauttakulun osalta.

Reykjavikissa 20. syyskuuta 2017

Christian Poll (Alternativet)

Irene Johansen (A)

Karin Gaardsted (S), varapuheenjohtaja

Kjell-Idar Juvik (A)

Liselott Blixt (DF)

Rasmus Ling (MP)

Staffan Danielsson (C)

Suzanne Svensson (S)

Sylvi Graham (H)

Teitur Björn Einarsson (Sj.)

Thomas Finnborg (M)

Valgerður Gunnarsdóttir (Sj)